

HALLINTOVALIOKUNNAN MIETINTÖ 4/2003 vp

Hallituksen esitys laiksi hautausvoimilain 6 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 11 päivänä toukokuuta 2003 lähettänyt hallintovaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi hautausvoimilain 6 §:n muuttamisesta (HE 19/2003 vp).

Lakialoitteet

Valiokunta on käsitellyt esityksen yhteydessä seuraavat aloitteet:

— LA 2/2003 vp — Matti Väistö /kesk: Lakialoite laiksi hautausvoimilain 6 §:n muuttamisesta, joka on lähetetty valiokuntaan 7 päivänä toukokuuta 2003

— LA 4/2003 vp — Nils-Anders Granvik /r ym.: Lakialoite laiksi hautausvoimilain 6 §:n muuttamisesta, joka on lähetetty valiokuntaan 7 päivänä toukokuuta 2003

— LA 8/2003 vp — Petri Salo /kok ym.: Lakialoite laiksi hautausvoimilain 6 §:n muuttamisesta, joka on lähetetty valiokuntaan 7 päivänä toukokuuta 2003

— LA 19/2003 vp — Toimi Kankaanniemi /kd ym.: Lakialoite laiksi hautausvoimilain 6 §:n muuttamisesta, joka on lähetetty valiokuntaan 7 päivänä toukokuuta 2003

— LA 58/2003 vp — Tony Halme /ps ym.: Lakialoite laiksi hautausvoimilain 6 §:n muuttamisesta, joka on lähetetty valiokuntaan 11 päivänä toukokuuta 2003.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- vanhempi hallitussihteeri Tuula Lybeck, opeusministeriö
- lainsäädäntöneuvos Tuula Majuri, oikeusministeriö
- kehitysjohtaja, puheenjohtaja Klaus Halla, sosiaali- ja terveysministeriö, edustaan myös Rintamaveteraaniain neuvottelukuntaa
- kansliapäällikkö Risto Juntila, Kirkkohallitus
- lainoppinut kirkkoneuvos Paavo Perola, Suomen ortodoksinen kirkollishallitus
- toimitusjohtaja Reino Toivio, Rintamaveteraaniliitto ry
- kunniapuheenjohtaja Simo Kärävä, Suomen Sotaveteraaniliitto ry
- professori Olli Mäenpää.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- Rintamanaisten Liitto ry
- Sotainvalidien Veljesliitto.

HALLITUKSEN ESITYS JA LAKIALOITTEET

Hallituksen esitys

Hautaustoimilakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka perusteella yleisiä hautausmaita ylläpitävät evankelis-luterilaisen kirkon seurakunnat ja seurakuntayhtymät voisivat vanhan käytännön mukaisesti edelleen kokonaan tai osittain myöntää vapautuksen hautaustoimessa perittävistä maksuista, jos vainaja on ollut rintamaveteraani, tai muusta siihen rinnastettavasta syystä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2004 alusta.

Lakialoite LA 2/2003 vp

Lakialoitteessa ehdotetaan hautaustoimilain 6 §:ään lisättäväksi uusi 3 ja 4 momentti, jotta vastaisuudessakin on mahdollista noudattaa useiden seurakuntien nykyistä tapaa luovuttaa ilmainen hautasija sotaveteraaneille. Uudessa 3 momentissa ehdotetaan, että sotaveteraaneilta ja heihin rinnastettavilta henkilöiltä ei saa periä maksuja hautasijasta, hautaamiseen liittyvistä palveluista tai haudan hoidosta. Lisäksi lakialoitteen 6 §:n 4 momentin nojalla seurakunta tai seurakuntayhtymä voi vapauttaa sotaveteraanin puolison hautaustoimessa perittävistä maksuista sekä muutoinkin erityisestä syystä myöntää maksuvapautuksen.

Lakialoite LA 4/2003 vp

Lakialoitteessa ehdotetaan uuden hautaustoimilain 6 §:n muuttamista siten, että hautapaikkojen maksutonta luovuttamiskäytäntöä sotaveteraaneille voitaisiin jatkaa myös tulevaisuudessa.

Lakialoite LA 8/2003 vp

Lakialoitteessa ehdotetaan, että hautaustoimessa perittäviä maksuja voidaan porrastaa tai jättää kokonaan perimättä seurakunnan jäsenyyden keston, sotaveteraani- tai sotaleskiaseman tai muun edellä verrattavaan seikkaan rinnasteisen yleisesti hyväksyttävän ja sovellettavan syyn nojalla ottaen huomioon perustuslaissa turvattu yhdenvertaisuus lain edessä.

Lakialoite LA 19/2003 vp

Lakialoitteessa ehdotetaan, että hautaustoimilain 6 §:ään lisätään uusi 3 momentti, jossa säädettäisiin, että yleistä hautausmaata ylläpitäville evankelis-luterilaisen kirkon seurakunnille ja seurakuntayhtymille annettaisiin oikeus edelleen määrätä, että rintamasotilastunnuksesta annetun asetuksen (772/1969) mukaisen tunnuksen omanneiden vainajien osalta hautaustoimesta perittävät maksut voidaan päättää yleistä tasoa alhaisemmiksi tai jättää maksut kokonaan perimättä.

Lakialoite LA 58/2003 vp

Lakialoitteessa ehdotetaan, että seurakuntien tai seurakuntayhtymien tulisi kaikissa tapauksissa ilman poikkeusta myöntää veteraaneille, heidän puolisoilleen sekä kotirintamanaisille aina vapautus hautaustoimen maksuista. Mikäli seurakunnalla tai seurakuntayhtymällä ei ole mainitun vapautuksen myöntämiseen taloudellisia edellytyksiä, tulee kirkon keskusrahaston myöntää seurakunnalle tai seurakuntayhtymälle kirkon keskusrahastosta annetun lain (895/1941) 9 a §:n 1 momentissa mainittua muiden erityisten syiden takia annettavaa harkinnanvaraista avustusta.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

*Perustelut**Johdanto*

Evankelis-luterilaisen kirkon seurakunta ja seurakuntayhtymä voivat hautaustoimilain (457/2003) 6 §:n nojalla periä maksuja hautasijan luovuttamisesta, hautaamiseen liittyvistä palveluista ja haudan hoidosta. Maksut saavat olla enintään palvelun tuottamisesta aiheutuvien kustannusten suuruiset. Lisäksi maksujen perusteiden tulee olla samat kaikille, joilla on oikeus tulla haudatuksi seurakunnan tai seurakuntayhtymän hautausmaalle.

Hautaustoimilaki on hyväksytty eduskunnassa vuoden 2002 valtiopäivien lopussa (HE 204/2002 vp), ja laki tulee voimaan vuoden 2004 alussa. Hallintovaliokunta on katsonut hautaustoimilain säätämiseen liittyvässä mietinnössään, että on pikaisesti syytä ryhtyä erilliseen valmisteluun niiden edellytysten tarkemmaksi määrittämiseksi, joilla voidaan poiketa samamaksuisuuden periaatteesta. Valiokunta on pitänyt tärkeänä, että vastaisuudessa on mahdollista noudattaa useiden seurakuntien nykyistä tapaa luovuttaa ilmainen hautasija sotaveteraaneille (HaVM 21/2002 vp).

Maksuvapautus

Hallituksen esityksessä ehdotetaan hautaustoimilakiin lisättäväksi säännös, jonka perusteella yleisiä hautausmaita ylläpitävät evankelis-luterilaisen kirkon seurakunnat ja seurakuntayhtymät voivat nykyisen käytännön mukaisesti edelleen kokonaan tai osittain myöntää vapautuksen hautaustoimessa perittävistä maksuista, jos vainaja on ollut rintamaveteraani, tai muusta siihen rinnastettavasta syystä.

Lakialoitteet sisältävät erilaisia — osaksi teknisiä ja osaksi sisällöllisiä — sääntelyvaihtoehtoja. Osassa lähdetään hallituksen esityksen tapaan siitä, että harkintavalta maksuvapautuksen myöntämisessä jätetään seurakunnille. Osassa ehdotetaan maksuvapautusta suoraan lain nojalla.

Valiokunta on päätenyt evankelis-luterilaisen kirkon asema huomioon ottaen siihen, että päätösvalta maksuvapautusten myöntämisessä on nykyiseen tapaan seurakunnalla tai seurakuntayhtymällä. Lisäksi seurakunta tai seurakuntayhtymä voi päättää, myönnetäänkö maksuvapautus kokonaan vai osittain.

Valiokunta pitää selvänä, että seurakunnat ja seurakuntayhtymät tulevat myöntämään maksuvapautuksen sotiemme veteraaneille. Samalla valiokunta pitää asianmukaisena, että seurakunnat tekevät periaatepäätöksen myönnettävistä maksuvapautuksista ja niiden saajista yhdenvertaisen kohtelun periaatetta noudattaen.

Maksuvapautuksen saaja

Sotaveteraani on käsite, jota yleisessä kielenkäytössä ja virallisissakin yhteyksissä käytetään laajasti. Saadun selvityksen mukaan lainsäädännössä käytetään kuitenkin sotaveteraanin sijasta rintamaveteraanin käsitettä. Rintamaveteraaniksi katsotaan henkilö, jolle on myönnetty rintamasotilastunnus, rintamapalvelustunnus, rintamatunnus, veteraanitunnus tai ulkomaalaisen rintamasotilastunnus.

Tällä hetkellä elossa olevia rintamaveteraaneja on noin 118 000 henkilöä, joista noin 19 000 on sotainvalideja. Veteraanien keski-ikä on noin 83 vuotta. Miehiä elossa olevista rintamaveteraaneista on runsaat 80 000 henkilöä ja naisia noin 37 000 henkilöä.

Valiokunta on hyväksynyt hallituksen esityksessä omaksutun joustavan sääntelytavan, joka mahdollistaa maksuvapautuksen myöntämisen myös rintamaveteraaniin rinnastettavalle henkilölle. Vuoden 1998 alusta on tullut voimaan laki eräissä Suomen sotiin liittyneissä tehtävissä palvelleiden kuntoutuksesta (1039/1997). Lain piiriin arvioidaan kuuluvan kaikkiaan 10 000—15 000 henkilöä, joista vajaa puolet on vuonna 1926 syntyneitä puolustusvoimain koulutuskeskuksissa palvelleita. Valiokunnan hyväksymän sanamuodon perusteella näille eräissä vuosien 1939—1945 sotien aikana tai niiden jälkeen sotiin liittyneissä tehtävissä palvelleille henkilöil-

le, jotka voivat saada mainitun lain 1039/1997 nojalla kuntoutusta, voidaan rintamaveteraanien tavoin myöntää maksuvapautus hautaustoimen maksuista.

Hallituksen esityksen perusteluissa katsotaan, että maksuvapautus voidaan myöntää myös edellä mainittujen henkilöiden puolisoille. Tältä osin valiokunta ehdottaa sääntelyn täsmentämistä mainitsemalla puoliset laissa. Puolisolla tarkoitetaan sekä sotaleskeä että muuta veteraanin puolisoa.

Yhteenveto

Hallintovaliokunta toteaa, että hallituksen esityksen ja lakialoitteiden yhteisenä tavoitteena on mahdollistaa maksuvapautuksen myöntäminen hautaustoimen maksuista rintamaveteraaneille ja heihin rinnastettaville henkilöille. Hallituksen esityksen ja lakialoitteiden pohjalta hallintovaliokunta on päättänyt hyväksymään lakiehdotuksen näin kuuluvana: "Seurakunta tai seurakuntayhtymä voi 2 momentin estämättä myöntää kokonaan tai osittain vapautuksen 1 momentissa tarkoitetuista maksuista, jos vainaja on ollut rintamaveteraani, *tai (poist.)* siihen rinnastet-

tavasta syystä. *Maksuvapautus voi koskea myös edellä tarkoitettun henkilön puolisoa.*" Tämä muotoilu on otettu huomioon edellä lakiehdotuksen perusteluissa.

Kirkon jäsenyyden ajalliseen keston perustuva maksuporrastus, jota on käsitelty hallintovaliokunnan mietinnössä HaVM 21/2002 vp, on periaatteelliselta kannalta merkittävä muutos, joka edellyttää perusteellista valmistelua. Valiokunta tulee seuraamaan tätä valmistelua ja ryhtymään muutokseen tarvittaviin toimenpiteisiin asiassa. Tässä vaiheessa on kuitenkin keskeistä varmistaa, että sotiemme veteraaneja koskeva lainmuutos voidaan toteuttaa mahdollisimman pian.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella hallintovaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään hallituksen esityksen sekä lakialoitteiden LA 2/2003 vp, LA 4/2003 vp, LA 8/2003 vp, LA 19/2003 vp ja LA 58/2003 vp pohjalta muutettuna seuraavasti:

Laki

hautausvoimilain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään 6 päivänä kesäkuuta 2003 annetun hautausvoimilain (457/2003) 6 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

6 §

Seurakunta tai seurakuntayhtymä voi 2 momentin estämättä myöntää kokonaan tai osittain vapautuksen 1 momentissa tarkoitetuista maksuista, jos vainaja on ollut rintamaveteraani, *tai*

(poist.) siihen rinnastettavasta syystä. *Maksuvapautus voi koskea myös edellä tarkoitettun henkilön puolisoa.*

Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

Helsingissä 12 päivänä kesäkuuta 2003

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Matti Väistö /kesk	Kari Kärkkäinen /kd
vpj.	Veijo Puhjo /vas	Rosa Meriläinen /vihr
jäs.	Sirpa Asko-Seljavaara /kok	Heli Paasio /sd
	Nils-Anders Granvik /r	Aulis Ranta-Muotio /kesk
	Lasse Hautala /kesk	Satu Taiveaho /sd
	Rakel Hiltunen /sd	Tapani Tölli /kesk
	Hannu Hoskonen /kesk	Ahti Vielma /kok
	Esko Kurvinen /kok	Tuula Väättäin /sd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Ossi Lantto.